

Granskning av landstingets konsthantering

Granskning av landstingets konstinnehav

Bakgrund

Landstingets revisorer ansvarar för att genomföra årlig granskning av landstingets samtliga verksamheter. Utifrån detta uppdrag och ansvar har landstingets revisorer utarbetat dokumentet ”Granskningsstrategi” i vilket de beskrivit de områden som revisorerna främst ska fokusera på under innevarande mandatperiod. Baserad på granskningsstrategin gör revisorerna en årlig riskbedömning och revisionsplan. I ”Revisionsplan 2016” har revisorerna aktualiserat en granskning avseende konsthanteringen inom Landstinget i Värmland.

Landstinget innehar en omfattande konstsamling, cirka 20 000 konstföremål som är placerade runt om i länet i de lokaler där landstinget bedriver verksamhet. Det är viktigt att konsthanteringen sköts på ett tillfredsställande sätt både ur ett ekonomiskt och ett förtroendemässigt perspektiv.

Enligt kommunallagen skall kommuner och landsting ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. För verksamheten ska anges mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. Exempel på god hushållning är att man vårdar och underhåller sina tillgångar väl. Av kommunallagen framgår även att nämnderna var och en inom sitt område skall se till att den interna kontrollen är tillräcklig. Nämnderna ansvarar för en ändamålsenlig styrning så att verksamheten bedrivs på ett effektivt sätt och att det finns säkra rutiner som förhindrar förlust samt säkerställer att redovisningen är rättvisande.

Syfte och revisionsfrågor

Den övergripande revisionsfrågan är om det finns en ändamålsenlig styrning, uppföljning och intern kontroll avseende konsthanteringen inom Landstinget i Värmland.

Granskningen ska ge svar på följande revisionsfrågor:

- Finns upprättade riktlinjer, rutiner och styrdokument för inköp och hantering av landstingets konst?
- Är de styrande bestämmelserna kända och tillämpas de?
- Förtecknas konsten på ett tillförlitligt och ändamålsenligt sätt? (märkning, registrering, inventering, flyttning etc.)
- Sker förvaring, underhåll, upphängning och försäkring av konsten på ett ändamålsenligt sätt?
- Om granskningen visar att det finns brister, vilka förbättringsåtgärder behöver vidtas?

Avgränsning

Granskningen har avgränsats till att omfatta stickprovsmässig kontrollinventering av konstinnehavet.

Revisionskriterier

Granskningen har utgått från tillämplig lagstiftning, relevanta fullmäktigebeslut och fastställda styrdokument.

Ansvarig nämnd

Landstingsstyrelsen ansvarar för att tillse att lagar och andra tillämpliga bestämmelser samt fullmäktiges beslut efterlevs. Landstingsstyrelsen ansvarar för den interna kontrollen.

Metoder

Granskningen har genomförts i form av dokumentstudier, intervjuer samt genom stickprovsmässig kontrollinventering. Rapporten är sakgranskad av de personer som intervjuats.

Granskningen har genomförts av landstingets revisionskontor. Revisionskontorets medarbetare har efter prövning bedömts uppfylla kraven på oberoende och integritet i relation till det aktuella uppdraget.

Granskningens resultat

Landstinget i Värmland innehar cirka 20 000 konstföremål i sin konstsamling. Landstingets konst representerar stora såväl kulturella som ekonomiska värden.

Landstingets konsthantling sköts av konstenheten, vilken ingår i landstingsfastigheter, som är en verksamhet inom Område stöd. Konstenheten består av konstchef, konsthandläggare och en konstassistent (rammakare). Konstenhetens verksamhet och ansvar regleras i styrdokumentet ”Riktlinjer för Landstinget i Värmlands konsthantling”. Riktlinjen är fastställd av landstingsdirektören.

1. Finns upprättade riktlinjer, rutiner och styrdokument för inköp och hantering av landstingets konst?

Ikttagelser och bedömning

Av den ovan nämnda riktlinjen framgår hur konstenheten ska förvalta landstingets konstsamling. Riktlinjen innehåller en beskrivning av hur konsten ska bidra till en positiv miljö för vårdtagare, besökare och personal. I riktlinjen anges också att ”Konst har en positiv effekt på hälsan – den är en del av vården”.

Riktlinjen anger bland annat hur lös konst (flyttbar) ska köpas in, förvaltas och inventeras. Varje inköpt verk ska märkas, fotograferas och föras in i konstregistret. Det finns även angivet regler för deponering, utlåning och utsortering/destruktion.

I riktlinjen anges också hur planering för och anskaffning av fast konst (platspecifik konst), ska ingå i ett tidigt skede i processen för ny- och ombyggnationer av fastigheter. Det finns även angivet kriterier för val av konstnär, vad avtalen med konstnären ska innehålla samt vad som gäller vid förändrade förutsättningar för den fasta konsten till exempel vid ombyggnationer.

I riktlinjen fastställs även förutsättningarna för: försäljning av konst, donationer och gåvor, artoteksverksamhet samt landstingets förhållande till enskilda konstnärer.

Vår övergripande bedömning när det gäller revisionsfrågan är att det finns en fastställd, giltig riktlinje som reglerar landstingets konsthantling.

2. Är de styrande bestämmelserna kända och tillämpas de?

lakttagelser och bedömning

Av riktlinjen går att utläsa att det finns vissa enheter och funktioner vars verksamhet i relativt hög grad påverkas av innehållet i riktlinjen. En enhet vars verksamhet påverkas av riktlinjen är Landstingsfastigheter. När det gäller fast konst tillämpas aktuella delar i riktlinjen av Landstingsfastigheter till exempel vid ny- och ombyggnationer. Riktlinjen är tydlig och det finns en fungerande rutin för att planeringen av den konstnärliga gestaltningen ska finnas med i ett tidigt skede. I planeringen deltar konstenheten, Landstingsfastigheter, arkitekt och representanter från verksamheten. En funktion/grupp vars roll och ansvar påverkas av riktlinjen är avdelningscheferna i olika verksamheter. För denna grupp anges i riktlinjen att de har ett ansvar för den konst som finns i respektive verksamheter. Avdelningscheferna är därför en viktig grupp till vilka det gäller att tydligt kommunicera riktlinjens innehåll och innebörd. Någon sådan riktad kommunikation har enligt uppgift inte skett.

En observation som gjorts i granskningen är att riktlinjen tydligt anger att avdelningscheferna har ansvar för konstdepositionen i sin verksamhet. Riktlinjen är däremot otydlig vad gäller beskrivningen av vad detta ansvar omfattar. Det är därför svårt att ge ett entydigt svar på om och hur riktlinjen tillämpas, när det gäller avdelningschefernas ansvar.

Verksamhetschefernas ansvar omnämns inte i riktlinjen. Verksamhetscheferna har ett organisatoriskt linjeansvar och borde därigenom också omfattas av ansvar för konst deponerad inom respektive verksamheter.

Vår övergripande bedömning när det gäller revisionsfrågan är att riktlinjen är känd inom landstingsfastigheter samt de verksamheter som deltagit i planeringen av konstnärlig gestaltning. När det gäller information till övriga verksamheter samt avdelningschefernas ansvar kommer, enligt uppgift, detta att särskilt beaktas vid den uppdatering av riktlinjen som planeras.

3. Förtecknas konsten på ett tillförlitligt och ändamålsenligt sätt? (märkning, registrering, inventering, flyttning etc.)

lakttagelser och bedömning

Landstingets konstregister utgör en del av fastighetsregistret Landlord. Landstingsfastigheter och konstenheten har under år 2016 bedrivit ett utvecklingsarbete i syfte att överföra innehållet från det tidigare konstregistret till landstingets fastighetsregister. I dagsläget (december 2016) sker registrering av konst i en utvecklingsmodul i fastighetsregistret. Ambitionen är att all konst, fast och lös, framgent ska registreras ”skarpt” i

fastighetsregistret. I samband med detta kommer även de fotografier av konstverk som finns i det gamla registret att fogas till det nya registret.

Utvecklingsarbete med konstregistret och arbete med att överföra innehåll från gamla register till Landlord pågår alltså vid tiden för denna granskning (december 2016). Enligt uppgift återstår cirka 2 000 verk, motsvarande 10% av landstingets konstinnehav, att överföra till det nya registret.

I samband med granskningen genomfördes en stickprovsmässig granskning. Stickprovet bestod i att dels verifiera att utvalda verk kunde återfinnas på den placering som anges i konstregistret, dels att kontrollera att ett verks faktiska placering överensstämmer med vad som anges i registret. Det förstnämnda stickprovet tog sin utgångspunkt i konstregistret och det andra utgick från konstverkens faktiska placering

Konstregistret är inte fullständigt. Samtliga verk är inte märkta, fotograferade och införda i konstregistret i enlighet med riktlinjen. Av det genomförda stickprovet framgick bland annat att registret inte i alla delar uppdaterats i samband med omflyttning av konst. Anledningarna till omflyttning av konstverk kan vara flera. Av granskningen framgick att vissa konstverk förts till konstförråd utan att detta noterats i konstregistret. Det förekommer också att verksamheter själva flyttar konstverk utan att meddela konstenheten vilket gör det svårt att hålla registret uppdaterat.

En observation som också gjordes i samband med stickprovet var att noteringarna om placering av konstverk i konstregistret inte är konsekventa. I registret förekommer dels noteringar som knyter konstverk till en byggnad (husnummer, plan och rumsnummer), dels noteringar för andra konstverk som knyter konstverket till en verksamhet. I det nya registret, kopplat till fastighetsregistret Landlord, finns bara möjlighet att ange platsbeskrivning på husnummer, plan och rumsnummer. Detta innebär att successivt kommer registret att förbättras vad gäller notering av placering av konstverk. Angivelser av husnummer, plan och rumsnummer är att förredra framför angivelse av verksamhet då verksamheter kan flytta, ändras etcetera.

Det görs inventeringar i samband med förändringar av verksamheter och riktade inventeringar görs vid besök i olika verksamheter. Det saknas dock en rutin för systematisk och regelmässig inventering av konsten. Detta leder till att konsten inte inventeras regelbundet i enlighet med vad som anges i riktlinjen.

När det gäller värdet på konsten innehåller konstregistret endast bokfört värde på konstverken motsvarande inköpsvärdet. Det finns således inget marknadsvärde förtecknat i registret.

Konstenheten sköter registerhållningen av konstregistret. Medarbetare på konstenheten kan, var och en, göra noteringar och ändringar i konstregistret. För att upprätthålla en god intern kontroll krävs ofta i andra sammanhang ”tvåhandshantering”, det vill säga att två personer i förening ska godkänna en åtgärd. Inom det aktuella området borde det övervägas

att införa ”tvåhandshantering” särskilt i samband med utsortering, avveckling och destruering av konst.

I riktlinjen anges att landstingsstyrelsen ska fatta beslut vid försäljning, gåva eller donation av konst. Ett exempel på detta är när landstingsstyrelsen under hösten 2016 fattade beslut om att ge ett konstverk som gåva till Nordic Medtest.

Vår övergripande bedömning när det gäller revisionsfrågan är att landstingets konstregister har vissa brister och att konsthanteringen inte fullt ut lever upp till vad som anges i ”Riktlinjer för Landstinget i Värmlands konsthantering”.

4. Sker förvaring, underhåll, upphängning och försäkring av konsten på ett ändamålsenligt sätt?

lakttagelser och bedömning

Konstenheten har ett antal konstförråd där verk som inte är hängda förvaras. Förråden finns i Landstingshuset, Centralsjukhuset i Karlstad och vid Vårdcentralen i Kristinehamn. Vissa konstverk som ägs av landstinget är deponerade på folkhögskolor, muséer samt landstingsanknuten verksamhet i privat regi.

Konstenheten har en ramverkstad där inramning och enklare renovering av konstverken genomförs. Vid behov anlitas extern leverantör för inramning. Har ett konstverk större skador överläts till läns museets konserverator att åtgärda skadan.

Det finns ingen separat försäkring tecknad för landstingets konst. Konsten är därför inte försäkrad mot skador eller stöld. Orsaken till detta uppges vara att kostnaden för att försäkra konsten mot detta skulle vara för hög. Enligt ”Försäkringsmanual Landstinget i Värmland 2016” omfattar dock landstingets egendomsförsäkring även konst, såsom all annan inredning, vad gäller brand, inbrott vatten-, rån-, glas-, transport m.m.

Vår övergripande bedömning när det gäller revisionsfrågan är att förvaring, underhåll och upphängning av landstingets konst sker på ett tillfredsställande sätt.

5. Sammanfattande slutsatser och rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning är att den fastställda riktlinje som reglerar landstingets konsthantering inte efterlevs i alla delar. Därför bör vissa åtgärder vidtas för att åstadkomma en ändamålsenlig styrning, uppföljning och intern kontroll avseende konsthanteringen

Utifrån de iakttagelser som gjorts i samband med granskningen har följande förslag till förbättringsåtgärder identifierats:

- Avdelningschefernas och verksamheternas ansvar för konstdepositioner bör förtydligas i riktlinjen så att det klart framgår vad som ingår i ansvaret.
- Rutinerna för registerhållning bör förstärkas så att samtliga konstverk införs i konstregistret, att registret kontinuerligt uppdateras vid förändringar, att bilder på konstverken infogas i registret.
- En rutin bör tas fram avseende inventering av konst för att säkerställa att systematiska och regelmässiga inventeringar genomförs i enlighet med riktlinjen.
- En ”tvåhandsrutin” bör införas för att säkerställa den interna kontrollen vid utsortering, avveckling och destruering av konst.
- Någon form av återkoppling till landstingsstyrelsen avseende landstingets konstinnehav bör ske då det sammanlagda värdet av konsten är betydande. Ytterligare en anledning till återkoppling är att det i riktlinjen anges att ”Konst har en positiv effekt på hälsan – den är en del av vården”.

Johan Magnusson
Certifierad kommunal yrkesrevisor